

GESTRIKE

Resonans

Nr 4 – 2007 Medlemsblad för Gästriklands Spelmansförbund
Största JUL-numret !

Egen affisch har dom, 50 åringarna i Torsåkers spl

Ordförandens ruta

Julklappar är det aldrig svårt att skaffa numera. GSFs målsättning att ha allt Gästrikländsk folkmusik av ljudande och noter i lager hos Sture Johansson, gör det lätt att åtgärda. Maila eller ring Sture, så skickar han. SSR Allspelshäfte där både noter och ljudande cd-skivor finns med rekommenderas varmt ! Låtar att spela med alla Sveriges spelmän. Relativt lätta och oftast bra... annars hade de inte valts.

En annan höjdare borde vara LPn Listiga Jonson som Tony sett till att den nu finns som CD. Sture har och Tony har. Tony spelar tillsammans med Ulf Störling Finnskogens låtar så det ryker om det. Handla på ur GSFs lager som finns för din skull !

GSFs styrelse har beslutat att stödja dem som vill gå Ledarutbildningen i Forsa FHS regi. Den var planerad till hösten 07..sedan till våren 08. Nu blir den förhoppningsvis av till hösten 2008. Alla ledare i lag och grupper behöver inspiration och nya idéer. Utbildningen är på distans ett antal helger i Hälsingland. GSF stödjer med 1000 kr. Hoppas att lagen stödjer den som vill utbilda sig med lika mycket..minst.

Denna Resonans är tjockare än vanligt. Många annonser, men också mycket att skriva om. Det går bra nuförtiden när sidantalet bara behöver vara jämt delbart med 2 för att funka.

Hemsidor har en förmåga att föröka sig. Nu har Gästrike Låtverkstad egen sida. Kolla nedan.

Lör-sön 8-9 mars 2008 är Västerbergs FHS i Storvik bokad för GSFs största kurs och inspirations-satsning sedan 1970-talet. Kurser, föreläsning och seminarier från kl 10 på lör fm med avslutning söndag till lunch. Boka in helgen nu i era nya tomma agendor/almanackor.

Alla aktiva spelmän bör vara på plats. Icke aktiva kan aktivera sig och komma också !

Och därmed en bastant GOD JUL och ett GOTT NYTT ÅR på alla sätt.

Eder Michael

KOLLA PÅ NYA HEMSIDOR !!!! tecknet ~ görs :håll ner AltGr-tangenten samtidigt

Gästriklands Spelmansförbund hemsida: web.telia.com/~u83814408 spara som GSF

Gästrike Låtverkstad <http://web.telia.com/~u83814773> Spara som Gästrike Låtverkstad

GSFs PG 542598-8 VUXENMEDLEM: 180 KR, UNGDOM UPP TILL 20 ÅR: 100 KR. UNGDOMSFOND PG 249888-9 VÄLKOMNAR BIDRAG !

ORDFÖRANDE:

Michael Müller Hjortstigen 8 80642 Gävle 026-519450 michael.muller@glocalnet.net

KASSÖR:

Bertil Månsson Lindesnäs v.11 C 80628 Gävle 026-197880 berman@telia.com

SEKRETERARE:

Bertil Ridal Skolgatan 39 80645 Gävle 026-182987 kob.ridal@gavlenet.se

LEDAMÖTER:

Sture Johansson Koppartjärns v.9 81290 Storvik 0290-31067 sturehelena@hos.sandnet.se

Kristina Selinder Brunngatan 51C 80252 Gävle 026-108970 kristinaselinder@hotmail.com

Anders Lindborg Lingbokroken 10 81022 Årsunda 026-292102 lassasanders@hotmail.com

Lena Brunk Jonasas, Krattev 3, 81396 Torsåker 0290-45105 sten.brunk@telia.com

lana.brunk@hofors.se

SUPPLEANTER:

Helena Johansson Koppartjärns v.9 81290 Storvik 0290-31067 sturehelena@hos.sandnet.se

Tony Wrethling Fallasgatan 5, 81135 Sandviken 026-272039 tony.wrethling@hos.sandnet.se

MEDLEMSMARIKEL / KONTAKT SSR

Pär Bäcklin Älgstigen 17 I 81141 Sandviken 026-259655 par.backlin@lg.se

Gestrike-RESONANS Gästriklands Spelmansförbunds medlemstidning

Ansvarig utgivare är GSFs ordförande Michael Müller

MC-Bo Lundgren

TIDNINGSPREDAKTION:

Michael Müller se ovan

Anders Lindborg se ovan

Mikael Nykäsenoja Yttermyrav 5 81293 Kungsgården 0290-37614 mikael.nykasenoja@hos.sandnet.se

Kalendarium senhösten 2007 och vintern 08 för Gästrikland.

Dec

Mån 17 kl 19.30 Konserthuset Gävle "Jul i folkton" Ale, Lena m fl.
jular in oss musikaliskt

Ons 26 kl 19- Annandagsdans i Borr Bygdegård, Ljusdal. Bollnäs spl o GUF

Fre 28 kl 19- Midvinterstämma i Stora Herrgården, Stjersund

Jan 08

Söndag 20 kl 13-17 Gästrikländskt valsseminarium. Rillens lokaler, Rjdningen Gävle.
Välkommen

Lördag 26 Midvinterspelmannsstämman på Musikhuset Sjömanskyrkan

Kl 13-23. Allspel, danskurs, uppspelning från lilla scenen nere, fika. Arr:GFMF

Söndag 27 kl 17-20 Solospelsdiskussion o övning. Jansasgården, Sandviken

Sikvik - Jernbergslåtar på kommande CD

Jeanette, här på Västerberg i vårens Låtverkstad

Jeanette har just börjat inspelningsarbetet med "Sikvik" - traditionell folkmusik från Gästrikland. Hon har valt ut några favoritlåtar ur låtskatten efter spelmannen **Anton Jernberg**, Gävle/Lingbo/Österbybruk. Medverkande gäster är **Johan Hedin**, nyckelharpor, och **Sven Ahlbäck**, fiol. *"Efter att ha levt med den här musiken länge får jag nu möjlighet att spela in några av dessa låtar, som aldrig slutar att fascinera. De inbjuder ständigt till att leta nya uttryck med sina fantastiska melodier och kärva tonalitet. Jag får också tillfälle att bjuda på svängigt och levande samspel med de fantastiska spelmännen och inspiratörerna Johan och Sven"* CD:n kommer att ges ut under våren 2008.

Vill du lyssna på Årsunda Spelmanstrio ?

Kolla på <http://www.myspace.com/arsundaspelmanstrio>

Ethno i Rättvik

Osäkerhet och förväntan snurrade runt i mitt huvud då jag tillsammans med resten av svenskarna skulle ta emot mina musikaliska kamrater från utlandet. Så många nya ansikten och intryck, det var svårt att finna substans och mening i samtalen. Kallpratet tillsammans med nervositet ruinerade den första dagens försök till socialisering. Allt eftersom dagarna passerade blev vi, alltså alla ca hundra närvarande, allt mer uppfyllda av varandras musik och anekdoter. Tiden förflyttades till sent på natten för att sedan hinna fatt oss då ledarna och utvalda grupper, även norrmännen med sitt busstreck ”omställda klockor”, väckte oss plågsamt tidigt. Att avnjuta en sval sommarnatt ute på Rättviks brygga med musik och ungdomar från ett drygt dussin länder var en ovanligt euforisk upplevelse. Visst var de organiserade speltillfällena roliga de med, men det var de spontana och malande långa som satte en i extas. Allt som hette framtid och det förflutna glömdes bort. Det hela verkade plötsligt passa ihop med tomrummet. En mycket sällsam känsla som bäst förklaras på överromantiskt vis. Jag lärde känna min gode vän Bert från Belgien där. Jag planerar att hälsa på den muntra dragspelaren så snart tillfälle och pengar ges. Människorna man träffade och spelade med på Ethno är omöjliga att glömma. Det var kommunikation och glädje, en samklang utöver det vanliga. Ledarna blev ens kompisar, de få gruffen löstes med skratt, vi ordnade själva extra workshops. Jag slukade allt och allt uppslukade mig. Om ni inte känner igen er i mina känslor men tycker det låter uppiggande, vilket det i högsta grad är, så bör ni pröva på Ethno - Bästa rusmedlet på marknaden.

Menar Ludvig Blix som nedan spelar gitarr, leker, spelar fiol i blå tröja

Foton från www.ethno.se

Ludvig Blix (en av GSFs två utsända subventionerade musikanter) samt musikrecensent i en lokaltidning numera.

En av sommarens spelträffar

var i Kalvsnäs aug 2007. Trots att det blev anmärkning för sen ankomst för Hed/Müller, så fick vi nöjet att genom det kompakta augustimörkret leta oss in i Kvarnens lilla uppvärmda rum dit musiken ledde oss. Värme och ett dussin spelkåta musikanter. Då värdinnan Lena Brunk insisterade på kaffepaus så hann man knappt få kaffet så svalt att det blev drickbart innan instrumenten var framme igen. Maken till spelgata musikanter. Det svängde rätt hyfsat i några låtar, speciellt det längre stim av valser som vi halkade in på.

Michael M

Göran Hed, Sara Fridholm och Bosse Lundgren. Foto MM

FoDiS

Folk o Dans i Svaben genomfördes återigen måndag den 2 juli 2007 med bortåt 800 besökare. Det var för 9e gången. Kvällens konsert var med Stefan Sundström och Västerbrokören. Med så gott som fullsatt 380 åhörare, så får man väl säga: succé som vanligt.

En av höjdpunkterna under kvällen är efter allspelet kl 18.45, då ungdomsstipendierna om 2 * 3000 kr utdelas till förtjänta folkmusikspelande ungdomar. En av vardera könet. Stipendierna utdelades för 3e gången och i år var det Alfta spelmanslag som föreslagit stipendiaterna:

Albin Jonasson, Alfta

För finstämt och lyhört spel med bredd och skicklighet

Isa Hammarsten, Alfta

För friskt och självsäkert spel med stor utstrålning

Här ses de nöjda stipendiaterna motta diplom och pengar av arrangörsföreningens ordförande Staffan Häger, Bollnäsbygdens Spl.

Nästa sommar ligger FoDiS måndag 30 juni. Bingsjöstämman är onsdag 2 juli. Delsbostämman är söndag 6 juli dvs **efter** Bingsjö. Vart åttonde år ca blir spelmansvärlden snurrig. Då passar Svabenfesten på att fylla 10 år ! Det blir lite extra...vänta bara.

Foto: Michael Müller

Holmen Music,

med hemsidan www.holmenmusic.com är fiolspelmanen Lennart Östbloms egen ljudfirma i Sandviken. Man ger ut CD-skivor med folkmusik, barnmusik, visa, jazz och rock/pop.

där kan man hitta alla CD-skivor bolaget producerat o köpa dem för endast 99 kr (30 st. f.n.)

där kan du klicka på cdn, lyssna på spår och få veta mer om artisterna.....

där kan man hyra ljudanläggning med tekniker : specialité är akustisk musik

där kan man hyra portabel inspelningsstudio (studion kommer dit Du vill ha den)

där kan man ladda hem låtar som ringsignaler GRATIS.

där kan man hitta aktuella turnéer och projekt med bolagets cd-artister

där kan du beställa nyhetsbrev per mail

där kan du bestämma om du vill ha hjälp med en hel cd-produktion eller bara delar av den

där finns även ett förlag med möjlighet att förlägga noter och ge ut musik i notform

Allmän info och frågor

home@holmenmusic.com

Inspelning, producentskap, musikalisk rådgivning CD-produktion m m

lennart.ostblom@holmenmusic.com

Telefon

070 - 721 77 96 Lennart Östblom

Adress

Holmen Music

Norra Hasselgatan 13

811 35 Sandviken

Årets julklapp

Det är inte en GPS. Om man är spelman kan man navigera utan sådan. Däremot klarar man sig inte utan **SSRs nya ALLSPELSHÄFTE** som ges ut med anledning av Riksförbundets 50-årsjubileum. Det innehåller givetvis tre låtar från Gästrikland: Kusbo-Anders polska, Dans på Kolbotten samt Gånglåt från Torsåker. Nu vet ni att Sveriges alla spelmän kanske kan några av dessa. De har chans att både läsa låtarna från not samt att lyssna på Tony Wrethling när han spelar dem. Det medföljer nämligen två CD-skivor med alla låtarna inspelade av spelmän från respektive landskap.

Häftet, inklusive skivorna, finns att köpa av Sture Johansson. Ring eller maila beställning NU: 0290-31067 sturehelena@hos.sandnet.se

Det som gör årets julklapp lite speciell för oss Gästrikar är att CD-skivornas musik är inspelad på Jansasgården i Sandviken under två helger i januari och februari 2007 med en portabel studio. Gissa vems? Holmen Musics studio. Lennart var ljudtekniker samt mixade och mastrade inspelningarna och lotsade sedan vidare i processen till färdig CD. Om man syr ihop sådant kallas man producent. Därtill både inspelnings och studiotekniker. Dagtid är han dock fortfarande anställd på kommunkansliet i Sandviken. Emellanåt försöker han leva upp till rollen som far, sambo, artist och spelman. Man undrar hur han hinner. Härligt dock med dagens tekniska utveckling som gör sådana processer som ovan beskrivits möjliga på det lokala planet. Att ljudprylarnas kvalitet ökat otroligt samtidigt som priset sjunkit mer än någon trodde vara möjligt för 15 år sedan.

FOLK YOUTH
WORLD MUSIC CAMP

Världsmusikläger i Järvsö 29 feb - 2 mars

Är du

- rockare, folkmusiker, rappare, klassisk musiker, allt funkari!
- ung musiker mellan 16-23 år?
- sugen på roligaste musikupplevelsen?

Vill du

- utveckla dig som musiker?
- träffa andra unga musiker?
- lära dem allt du kan?
- lära dig allt de kan?

Anmäl dig till Lotta Johansson 0707-28 04 11,
lotta.johansson@folkmusikenshus.se

Vill du veta mer, kolla in
www.folkmusikenshus.se

Samarr: Bilda Gävle Dala, DalFolk -
Folkmusikens hus, Musik Gävleborg

Musik Gävleborg
Landsinget, Gävleborg

Bilda

Foto: Ethno-läger av fotograf Peter Ahlbom/
Rikskonserter samt
rockfotografier av Jimi
Mästerby/Boom Town.

DAL FOLK
FOLKMUSIKENS HUS

Annons

Ungdom....anmäl dig !

Torsåker 50 år

Huvvaligen vad det regnade och var mörkt när vi tog oss till Torsåkers Nya Bygdegård lördagen den 29 sept för att fira laget med flyt i 50 år. När vi kom innanför dörrarna var det dock mycken värme och givetvis många roliga och kära återseenden.

God mat, lite dryck och varma Gratulationer med lyckönskningar om ytterligare 50 livliga år från bl a GSF och Sandvikens Spl föregick en lång radda personliga betraktelser, minnen och anekdoter om hur det var då och då och då och.... Många skratt och så småningom också många låtar när fiolerna och några harpor kom fram. Det var 37 glada som hörsammat inbjudan som skickats ut av Torsåkers spelmanslag, som under senare år ökat medlemsantalet med 100%. Det går upp och ner med verksamheter. Nu, efter 50 år, är det upp. Fortsätt så.

Nämnas kan väl att laget bildades av William Eriksson redan 1955, men man började inte protokollföra möten dvs man bildade sig inte formellt förrän 1957. Bosse Lundgren, Bodås, var med redan då som 12-åring. Inspirerad av fadern Sigurd Lundgren spelmansgärning började han spela fiol och var med ett antal år som aktiv. Bl a erövrade Bosse Zorns bronsmärke i Karlstad 1957.

Michael M

Kul att ses igen !

Mat

och
fioler

Klart att det fanns foton att minnas till !

Som fd GSF-ordförande och medlem i Torsåkers spl sedan många, många år hade Folke Strömvall mycket att berätta

Sven Ahlbäck Sveriges förste professor i svensk folkmusik

– Det är ingen tvekan om att Ahlbäck tillhört dem som i Sverige skapat en ny estetisk kanon på traditionell grund. Det säger professor emeritus Jan Ling om Sven Ahlbäck, som nu befordrats till professor i svensk folkmusik vid Kungl. Musikhögskolan. Sven Ahlbäck är dessutom Sveriges förste professor i folkmusik som fått titeln på både konstnärliga, vetenskapliga och pedagogiska meriter. Sven Ahlbäck, född 1960 och uppväxt i Österbybruk(Morkarla)Norra Uppland, tillhör den generation spelmän som skolades under "folkmusikvågens" tidevarv, en unik epok inom svensk musikhistoria som förändrade såväl estetiska som musiksocila normer och föreställningar, enligt professor Jan Ling, en av de sakkunniga bakom Ahlbäcks befordran. I Ahlbäcks fall är det fråga om en respekt för traditionsbäraren. Det gäller bl. a. spelmannen Gustaf Jernbergs spel och låtar, som gav Ahlbäck en unik bas för ett experimenterande i de olika grupper som utvecklade en musikalisk symbios mellan

den traditionella folkmusiken och nya stilideal – enligt Ling på motsvarande sätt som exempelvis Béla Bartók under 1900-talets första hälft. Sven Ahlbäck har fortsatt detta experimenterande, bland annat med den finska dragspelaren Maria Kalaniemi och nyckelharpspelaren Johan Hedin och i gruppen Rotvälta, där Susanne Rosenberg utifrån vokala ideal utvecklat en liknande experimental sångteknik med folkmusikalisk grund. Ahlbäcks samarbete med tonsättaren Karin Rehnqvist har bland annat resulterat i en violinkonsert framförd av Nils-Erik Sparf och Sveriges radios symfoniorkester, där andra utgångspunkter valts för att integrera folkmusik med orkestermusikaliska ideal. Parallellt med sin konstnärliga verksamhet har Sven Ahlbäck utvecklat en unik musikvetenskaplig kompetens. Hans doktorsavhandling ”*Melody Beyond Notes. A Study of Melody Cognition*” från 2004 har blivit väl mottagen internationellt. Sven Ahlbäck ledde under tio år som prefekt Kungl. Musikhögskolans institution för folkmusik. Han är numera ordförande i FoU-nämnden vid samma högskola, där han deltar aktivt i utvecklingen av konstnärlig forskning liksom i förverkligandet av ett antal forsknings- och utvecklingsprojekt i samverkan med andra högskolor och institutioner. Han är även ledamot av Kungl. Musikaliska Akademin. Sven Ahlbäck själv nås på mobil: 070-602 51 39, epost sven.ahlback@kmh.se

Kungl. Musikhögskolan i Stockholm (KMH) är Sveriges enda fristående statliga högskola för högre musikutbildning. KMH utbildar drygt 600 studenter om året inom bl. a. folkmusik, jazz, klassisk musik, dirigering, komposition, musik- och medieteknik samt olika lärarutbildningar med inriktning musik. KMH har särskilt nationellt uppdrag att ge utbildningar i orkesterdirigering, elektroakustisk komposition och pianostämning. KMH utbildar även i bl. a. musikterapi och bedriver forskarutbildning i musikpedagogik, samt deltar i omfattande konstnärliga och pedagogiska forsknings- och utvecklingsprojekt i Sverige och internationellt. Med 250-300 egna konserter och andra evenemang varje år är KMH en av Stockholms större kulturarrangörer. Denna information skickades av Cision <http://newsroom.cision.com>

Gästriklands Spelmansförbund GRATULERAR Sven till professuren och titeln å det varmaste ! Speciellt glada är vi att Sven har sin musikaliska traditionsgrund i Gästrikland med Jernbergsmusiken.

30 000 låtar på webben !

Den 15 oktober öppnar Svenskt visarkiv och Statens musiksamlingar portarna till en ny guldgruva på webben för folkmusikintresserade: Folkmusikkommissionens notsamlingar och Musikmuseets spelmansböcker. Ett urval av Folkmusikkommissionens samlingar ligger till grund för ”folkmusikbibeln” *Svenska låtar*, men nu tillgängliggörs hela samlingen i sin originalutformning, fast i digitalt format! Adressen är www.smus.se/earkiv/fmk
Nu kan du alltså kolla orginaluppteckningarna till Svenska Låtar och göra din egen tolkning !

Gästrikeseminarium nr 3

Seminarium kring vår Gästrikländska musikaliska särart söndag 14 okt kl 13-16 på fdl Rillens lokaler i Sätra i Gävle.

Närvarande var Kristina Selinder, Anders Lindborg, Bertil Ridal, Tony Wrethling, Benno Eriksson samt Michael Müller.

En liten men intresserad skara där dansforskaren Benno Eriksson tillsammans med Tony Wrethling var viktiga personer eftersom diskussionen skulle handla om hur den traditionella dansen påverkade/påverkar hur man spelar låtarna till den.

Denna dag diskuterade vi schottis.

Först slogs det fast att sekelskiftet 1900 innebar ett dansmässigt stilsifte. Namnet schottis som beteckning på dansen kom då med hoppigare dans och kanske lite snabbare musik. Hoppigare steg innebär rimligtvis att musiken är snabbare. Det går inte att hoppa bra till

långsam musik.... Det som karaktäriseras som hoppigare steg betyder inte att dansarna hoppar högt eller mycket, det kan även betyda att man sviktat mer på fotbladet och därmed rör sig mer uppåt och neråt. Det betydde förmodligen att musiken spelades stuttigare, luftigare och kanske snabbare. Därtill kom också den öppna fattningen i dansen, dvs att man under de två första takterna endast höll varandra om midjan/skuldran, för att sedan dansa om med annan fattning.

Före 1900 kallades dansen och musiken i våra trakter för "tyskpolska" eller möjligen "renländare". Ordet polska står i detta sammanhang för **dans** dvs det var en "tysk dans" som kom på modet någon gång på 1850-60-talet. Det finns de som menar att den dansen kom ur den oerhört populära modedansen polkans många turer. Stegen i polka och schottis är egentligen desamma. I polka görs de i sidled, i schottis framåt.

Ett annat utmärkande drag i "tyskpolskan" är att man höll valsfattning i de olika turerna och ofta även under omdansningen. Damen snurrar ofta under mannens arm vilket likaså kan vara något som betecknades som "tyskt". Ex så förekommer detta även i polskan "svin(g)tysk" från Åmot. I många europeiska modedanser snurrar damen under mannens arm.

"Jag är wäl intet mycket ung dock will jag dig förnöja och med dig springa om liksom jag skulle flyga." Tavla funnen vid Brunsta i Nikolai socken, nu i läns-museet, Nyköping.

Soldaterna ovan från 1700-talet(Ur Sörmlandslåten)

"Dansande högreståndspar".
Kopparstick av Heinrich
Aldegrever (1502-ca 1560).

Man kan även säga att "tyskpolskan" när den dansas bildar ett golvmönster där man rör sig snett framåt inåt i ringen och sedan snett utåt framåt i ringen igen.

Ett annat betydelsefullt drag i "tyskpolskan" var att man ofta "valsade" omdansningen med ett tresteg. På varje takt del gjorde man ett snabbt fotombyte (vhv eller hvh). Detta tar lite tid att göra och är lättare att göra till aningens långsammare musik. Därtill kanske detta sätt att ta sig runt är lättare på ett ojämt underlag som vara vanligare under 1800-talet än på 1900-talets bättre dansbanegolv. Av fransmännen kallas detta danssätt "vals ecossaise" dvs skotsk vals...schottis. Även i 2 och 4-taktsdanserna anglais och kadrilj valsades ofta i omdansningen. Både det äldre och nyare danssättet omdansades åt bägge hållen (medsols och motsols) av dansparen, om de var skickliga nog.

Tony provade att spela en schottismelodi på olika sätt och Benno kände efter hur det kändes att dansa på olika "schottissätt" till musiken. En slutsats var att man som dansare kan välja att lyssna efter vissa saker i musiken som man sedan dansar efter. En annan att tempot påverkar valet av "schottisdans", den äldre tyskpolskan eller nyare hoppigare schottisen eller den 2-sviktiga västsvenska/norska renländern.

Benno berättade att det norska sättet att kategorisera dans i olika svikter, dvs hur kroppen och huvudet sviktar uppåt och neråt i olika danser, har varit till stor hjälp för honom och den svenska folkdansforskningen. Schottis/tyskpolska har antingen 2 eller 4 svikter per takt. I Norge och västra Sverige har man traditionellt 2-svikt och i östra Sverige har man 4-svikt. 2-svikten är lättare att dansa till snabbare tempo och melodierna spelas med kraftigare punkteringar och kraftig betoning på 1 å 2 i takten. När man bara gör två svikter per takt hinner man lättare med dessa om låttempot är snabbt.

4-svikten, ofta med valsande omdansning, är lättare i långsammare tempo. Man hinner inte lika lätt med 4 svikter om det går för fort. Den spelas jämnt, matar på lika hela tiden och har inte så markerad 1a och 2a. Man betonar alla taktdelarna mer lika 1å2å3å4å. Detta syns inte alltid i en notbild utan har med spelsättet att göra. En spelman som kan lite om hur dessa svikter och danstyper fungerar kan också på ett bättre sätt anpassa sitt spelsätt till dansens karaktär. Schottis noteras "a la brevis" som genomstruket C dvs två halva, ex två halvtoners tidsvärde per takt. Som spelman bör man föreställa sig dansen och därmed tempot innan man börjar spela...om man inte har stor dansspelsrutin eller tempoangivelse via en metronom.

Dans längre tillbaka i tiden

Vi pratade även om dans och pardans längre tillbaka. Pardans förekom flitigt även på medeltiden. Den holländske konstnären Peter Breughels marknads och bondelivsmålningar visar på detta. Likaså finns träsnitt som visar olika pardansturer. I Ulm i Tyskland förbjöds pardans 1407. Det blev alltför osedligt vid dansandet i badhusen....

Dansen var den skridna dvs branlen så som ex i Färödansen än idag. Den andra typen var den sprungna dvs farandole som ex i vår slängrumpa. På 1600-talet fanns polskan som en långsam tvåtaktsdans (skriden) vilken efterföljdes av en snabbare 3-taktsdans (sprungen). Ofta var det samma melodi i både 2 och 4-takt. Stor vikt lades på 1600-talet vid att kunna föra sig i dans. Unga adelsmän som studerade på universitet fick lära sig "allt" om dans av de dansmästare som fanns anställda. Vid Uppsala universitet, vars ramar utformades 1663, hade man fem lärare anställda i exercitietinstitutionerna. En fransk och en italiensk-spansk språklärare, en fäktmästare, en dansmästare och en voltigemästare. 1666 hade dansmästaren 28 elever varav några dessutom spelade luta. Dansmästarna förväntades undervisa gratis för offentligheten(överklassen), men detta ledde ofta till konflikt pga bristande motivation hos dansmästarna. In på 1700-talet började privata dansmästare konkurrera med universitetets bland studenterna. Universitetet hade dansmästare anställd fram till 1844 då den siste dansmästaren avled.

Sammanfattade Michael M

Mycket mer än detta samt att fika och provspela några schottisar hann vi inte. Däremot bestämde vi att inbjuda Dig till nästa seminarium/samtal kring valsen (och kanske polkan) **söndag 20 januari 2008 kl 13-senast 17**, på fdl Rillens lokaler på Røjningen i Sättra, Gävle. Välkommen !
Michael Müller

Solospel

Söndagen den 21 oktober träffades Kristina, Åsa, Ulla och Michael på Jansasgården för att prata och diskutera solospelets fröjder och avigsidor. Intressant att få prata om det och vilka krav det ställer på en spelman.

Kroppsspråk

Vi tog utgångsläge ur en artikel i Örebro läns Folkmusikförbund "Stämning" 3/07 där nyblivne riksspelmanen Thomas Eriksson funderar på sin resa fram till den åtråvärda titeln. Det första som slog oss var att man konstaterade att han såg glad ut när han spelade. Viktigt. Vi kom in på kroppshållning och kroppsspråket när man står framför en publik ensam eller flera. Vad säger kroppsspråket? Vad signalerar man? Hur presenterar man sig ?

Viktigt är att utstråla glädje och att kroppsrörelsen och ansiktsuttrycket stämmer in på detta. När man går in på en scen inför publik ska man tydligt visa att man intar scenen, att man har pondus och vill göra detta med glädje, att man har något att bjuda på.

Nervositet

När Thomas började öva inför uppspelningarna för 7 år sedan var han nervös fast han bara spelade för frun till att börja med. Sök tillfällen att spela solo så du blir van. Varför inte i ett gathörn på en okänd ort ? Nervositeten kanske är det största hindret för att prestera det man egentligen kan. Dvs ens egna tankar.

Några tips som kom fram under diskussionen var ex andningsteknik för att mota nervositet. Man kan också tänka sig in i en trygg situation så man får den känslan. Att man över huvudtaget blir nervös beror ju på att man blir naken och "utlämnad" inför en publik. Känner man sig trygg och säker på det man ska göra, så brukar det hjälpa. Välj inte för svåra låtar, spela bra istället ! Konstgjorda hinder som olika former av betablockerare är inte ovanligt...men kan vara farligt. Att spela in sig själv och lyssna är det få som gör. Det är dock det nyttigaste man kan göra om man vill utveckla sitt spelande. Man hör garanterat själv vilka brister och förtjänster man har....

Omusikaliska faktorer

Om man ex vill bli riksspelman och spela upp för Zornmärkesjuryn så ställer det några speciella krav förutom allt annat som räknas upp bland dessa rader. Märket är till för att uppmuntra till traditionellt solospel. Ordet tradition står här för något viktigt. Det är en fördel om de 3-4 låtarna man spelar hör hemma i en tradition, ett enhetligt område. Man bör dessutom ha kunskap om den traditionen. Ibland får man frågor om varför...

Klokt är att spela låtar som man är trygg med sedan länge och som inte är för svåra. Man kanske bara presterar 75% av sin normala nivå i denna speciella situation och det måste räcka till bibehållet sväng.

Situationen är speciell när man spelar upp. Efter en stunds enskild uppvärmning i ett rum ska du in i ett större rum där 4 mer eller mindre bistra, pigga, trötta, snälla jurymedlemmar sitter på rad framför dig. Dessutom finns en mikrofon att spela in i. Svenskt Visarkiv dokumenterar alla uppspelande. Intressant för framtiden. Spelmännens utveckling och kriterier som ändras över tid..... Man kan bli nervös för mindre.

Musikaliska faktorer

Vi diskuterade viktiga bitar i solospelandet som är av olika värde beroende på vad man gör. Om man ex spelar till dans är det oerhört viktigt att hålla ett bra **dansant tempo, hålla tempot** och spela **rytmiskt** så att det hjälper dansarna. Dessa bitar är omistliga till dans men har mycket mindre betydelse i en konsertsituation. Kunskap om dans är fördel vid spel till dans.

Konsertsituationen ställer de högsta kraven på en spelman om denne vill hålla publikens intresse vid liv. Musiken är i detta läge absolut fri. Du får göra vad du vill med den, bara

publiken upplever det positivt. Man kan överraska och vara kreativ, **spela varierat**, det bör finnas **klang** och **ton**. **Rytmen** är en självklar del som dock kan variera i olika delar av låten. Likaså kan **tempot** variera. Danstempot är egentligen ointressant i en konsertsituation, om det inte finns dans att visa fram i sammanhanget. **Synkoper** kan med fördel förekomma oavsett situation, bara man utför dem utan att mista takten.

Sväng

har ett svårgripbart innehåll. Vad är det ? Hur kommer man åt det ? Kul om det finns ! Mindre kul om det inte finns. Att **göra något av varje ton**, speciellt långa sådana, ger sväng. Man kan använda lätt **vibrato**, **svälla** och **avsvälla tonerna**, sätta an dem med pondus och/eller aningens före taktslaget. Det sistnämnda, att ligga **lite före eller efter taktslaget** är definitivt något som, rätt och skickligt utfört, får musiken att svänga. Man flyttar ytterst lite på tonernas avstånd mot takten och skapar spännande spänningar. Om man flyttar på tonernas höjd dvs bort från det tempererade skalan, så får man svensk blues, **blåtoner** eller **kvartstoner** som man brukar säga. **Blåtonerna** ger dock inte sväng, de **ger färg**.

Man kan också med fördel **variera tempot inom en eller ett par takter eller inom en takt**. Se på utförandep Praxis i Jernbergsboken. Där står också en annan ovärderlig sanning för svängigt och energiskt spel: **långa toner ska förlängas** och **korta ska förkortas** så mycket man förmår. Nyansering är att spela starkt och svagt, vilket ger ett slags variation och spänning.

Rytm

är heller inget begrepp som är lätt att greppa. Det är det som ger låten karaktär men som inte är takt/tempo. En åttondelpolska kan ha betonad 1a, betonad 2a, längre 2a än 1a, lika långa taktindelningsdelar. Alla dessa sätt att spela samma låt ger olika rytmer. Om man använder danstermen svikt så kan man på dansare se hur huvudet rör sig uppåt och neråt på olika sätt i takten beroende på rytmen...om det är bra dansare dvs.

En negligerat faktum är att beroende på hur man stampar så låter musiken olika. Man spelar som man stampar dvs upplever musiken. En polska som stampas på 1 o 3 låter annorlunda om man stampar på alla tre taktindelningsdelarna. Det blir jämnare och mindre betonat dvs rytmen påverkas. M a o håll koll på fötterna.

Vi avslutade de snabba tre timmarna med att spela solo för varandra. De tre som lyssnade lyfte sedan fram en positiv och en mindre positiv egenskap i framförandet, musikaliskt och kroppsligt. Det gav upphov till många positiva skratt !

Bland positiva omdömen hördes: bra publikkontakt, bra rytm, rent spel, bra gehör, bra energi, nyanserat, lugnt, varierat.

Bland de mindre positiva: använda mer av stråken, mer djävlar anamma, mer publikkontakt, bättre kroppsspråk, sluta mynta(tungan far runt i munnen).

Som helhet var det mycket givande och kul att prata om detta. Med sig hem fick deltagarna ytterligare en artikel "Utan kreativitet dör musiken och dansen" ur Sörmlandslåten nr 3-07.

Vi ska sågs igen söndag 25 nov kl 17-20 på Jansasgården.

Kristina, Ulla och Michael kompletterades av Gunilla.

Vi pratade om hur det varit första träffen, vi gick igenom det vi pratat om och en massa annat kring detta. Vips hade det gått enoan halv timme. Prata om spelande är också givande !

Sedan spelade vi en låt var för varandra. Gav och tog positiv och konstruktiv kritik samt spelade en låt ytterligare, vilken vi inte hann vara uppbyggliga kring.

Kul hade vi precis som första träffen ! Våga komma även DU !

Nästa chans blir söndag 27 januari 2008 kl 17-20 på Jansasgården i Sandviken. Välkommen !

Skrev Michael M

En spelman tar täten med nr 17 i vårens Valborunda. Vem ? Se sid 2

KURS i HOVRA
1-3 MAJ 2008
BARNKURS
BLÅSKURS
DANSKURS
DURSPELKURS
DRAGSPELKURS
ENSEMBLEKURS
FOLKURSER
SÅNGKURS
SPEL TILL DANS
nybörjarkurs i mandola
INFO @ ANMÄLAN:
danslotta@bredband.net
0707-28 04 11

Annons

Dilemma

Som några av er kan ha noterat så har vår riksorganisation SSR gått med i ett samarbete med RFoD, Folkdansringen, Sveriges Orkesterförbund, Riksförbundet Unga Musikanter, Sveriges Körförbund för att bilda Ett nytt studieförbund kallat KULTURENS bildningsverksamhet, kort kallat "Kulturens". En liten kritik finns i detta att SSRs styrelse har anslutit sig utan att förankra eller tillfråga sina medlemmar. Men nu är det gjort och man menar på att med ett eget studieförbund för kultur så tillgodoses rimligen kulturens villkor på ett bättre sätt än i de andra studieförbunden. För att komma igång som ett eget studieförbund måste man ha verksamhet som totalt täcker 20000 verksamhetstimmer under ett år. Detta kan man nu bidra till genom att ha sin cirkel via studieförbundet Sensus under denna försöks- och uppbyggnadsperiod.

Kontaktperson för Gävleborgs län är Helene Warpe-Nymansson i Uppsala. Hon har tel 018-661955, 0733-210674 samt mail helene.warpe.nymansson@sensus.se.

I vårt län har studieförbundet BILDA GävleDala satsat och satsar utomordentligt mycket på just folkmusiken. Med utgångspunkt i Hälsinge Låtverkstad som startade för mer än 5 år sedan har man byggt på med Hälsinge sång och dansverkstad, Gästrike Låt och sångverkstad, SNAP-projektet (musikaliskt samarbete mellan ungdomar i Frankrike och England). I dessa verksamheter har BILDA lagt in MYCKET resurser. Därtill har man engagerat sig i Hälsinglands digitaliseringsarbete av sitt arkiv.

1/1 2007 skapades BILDAs stordistrikt GävleDala där alla tre landskapen ingår. Folkmusik är ett av de prioriterade områdena man ska arbeta med och satsa stora resurser på. 1,5 folkmusikkonsulenttjänster i vårt län och en 50% tjänst i Dalarna på Folkmusikens Hus med tillhörande verksamhetsmedel satsar BILDA, som är ett eget och väl etablerat studieförbund sedan många år. Bl a annonserar BILDA i detta nr av Resonans om sin verksamhet.

Kontakta Eiwor Kjellberg i Järvsö. Tel 0651-40590, 0730-438362, eiwor.kjellberg@bildanu

Kolla www.halsingelatverkstad.net och www.folkmusikenshus.se

Dessa två studieorganisationer vill nu ha alla våra spelmansverksamheter som studiecirklar i sin verksamhet. Ni kan bara välja en av dem. Vilken är upp till er.

Det viktiga är att ni driver er verksamhet i ett studieförbunds regi. Allt annat är slöseri med resurser. Allt som rapporteras in av aktiviteter (veckoövningar, kurser, konserter...) ger statsbidrag till studieförbundet. Dessa statsbidrag kommer, förr eller senare, folkmusiken tillgodo...på något sätt.

Ta kontakt nu om du inte redan är en cirkel.

manar Michael M

Inte någon latverkstad.net, nej detta är Gästrike Låtverkstad på Västerbergs FHS sön 9 dec 2007. Mikael Nykäsenoja leder gänget och hade Tuva Modeér som lördagsgäst och dragspelande Wallinder som söndagsgäst. Dessutom hade han dottern Agnes med hela helgen. Låtverkstaden träffades första hela helgen i oktober och hade sedan en 3-timmars övning en novemberlördag på Jansasgården under Mickes överinseende. BILDA GävleDala organiserar.

På Västerbergs FHS blir GSFs stora kurs och inspirationshelg lör-sön 8-9 mars 2008. Reservera helgen redan nu. Program och anmälan i nästa Resonans i februari !

FULL FART FÖR folkmusiken I GÄVLE DALA!

Bilda Gävle Dala vill ge alla chansen att ta del av ett blomstrande folkmusikliv.

Vill du starta en studiecirkel?

Vi hjälper dig att ta fram en studieplan utifrån dina egna behov och visioner. Kontakta oss!

Vad vi kan erbjuda:

- Ledarutbildning
- Inspirationsdagar för musklärare, spelmanslag, grupper mm
- Hjälper med att hitta gästlärare och kursledare
- Stöd till internationellt folkmusikarbete
- Stöd till kursverksamhet i samband med spelmansstämmor och andra folkmusikarrangemang
- Hjälper med övningslokaler för grupper
- Mobil ljud- och ljus teknik med teknisk personal
- Inspelningsmöjligheter för lag och grupper
- Lättillgängligt folkmusikarkiv med noter och inspelningar

Vi finns till för dig i Gävle Dala regionen:

Knutpunkter:

HÄLSINGE LÅTVERKSTAD
Stene 5016
820 40 Järvsö
www.halsingelatverkstad.net

FOLKMUSIKENS HUS
Dalagatan 7
795 31 Rättvik
www.folkmusikenshus.se

Kontaktpersoner:

Eivor Kjellberg

Pär Engman

Ola Bäckström

Lotta Johansson

0651-405 90, 073-043 83 62

eiworkjellberg@bildanu

0651-405 90, 070-217 86 00

par.engman@bildanu

0248-79 70 55, 070-544 54 28

ola.backstrom@folkmusikenshus.se

0248-79 70 62, 0707-28 04 11

lotta.johansson@folkmusikenshus.se

NOTFÖRTECKNING

Gästriklands Spelmansförbund PRISLISTA år 2007

Jernbergslåtar	250 kr
utgiven 1986, Länsmuseum i Gävleborgs län	
Visor i Gästrikland , sammanställt av Susanne Rosenberg	150 kr
Ett hundratal visor från Gästrikland utgiven 1994, Länsmuseum i Gävleborgs län	
Särtryck ur Sumlen, 1987	20 kr
41 låtar efter Anders Johan Wistrand, Österfärnebo	
Gästrikellåtar , efter Spel-Stina och Klockarna Stolpe	80 kr
33 låtar faksimiltryck	
20 originalpolskor från Gustav Stolpes notsamling arrangerad för piano, 1882	
Åsbrinkslåtar	50 kr
24 danslåtar uppteckande av Bengt Åsbrink	
Låtar av Torsåkersspelmannen G.V. Widén	20 kr
28 egna låtar	
Gästriklands spelmansförbunds utgivna lösblad	2 kr/st
nr 1-200	alt 300 kr för alla
Gästriklands spelmansförbund 60 år 2003 Jubileumsnummer	20 kr
Äldre, lösa nr av Gestrike-Resonans	
Edvin Holmberg nothäfte	20 kr
SSR Jubileumshäfte inkl cd allspelslåtar från hela Sverige	250 kr

LP"Spelmanslåtar från Gästrikland" Stig Sjödin & Barbro Pettersson	60 kr
"Klarinett i Gästrikland" Cd med traditionsmusik av Erik Hartwig, Årsunda samt nyinspelningar med Göran Hed och Jan Melbi.	
På cdn finns noter på alla låtarna samt en artikel om klarinettmusiken	100 kr
Vox Gestriciae CD fem unga tjejer sjunger visor	120 kr
GUF "Myller" CD arrangerad ny o gammal folkmusik för storband	120 kr
GUF "Upp era djäklar" CD arrangerad ny o gammal folkmusik för storband	120 kr
Bästa låtarna Rillens Spelmän (dansmusik, många instrument)	50 kr
Gästrikellåtar och lite till med Gunnar Persson och Anders Larsson (dragspel)	
Själaro och lite fräckare med Kvinnfolk från Ockelbo (visor)	120 kr
Den eminente riksspelmannen Karl Gustaf Jernberg (ga trad.insp)	250 kr
Efter Spel-Stina Sex tjejer som kan spela så det ryker i Spel-Stinas anda	120 kr
Men nu lå' Sandvikens spelmanslag i bästa skick	120 kr
Listiga Jonsson CD med Finnskogens låtar Tony Wrethling & Ulf Störling	120 kr

Önskas fler? CD-skivor med Gästrikemusik kan efterfrågas hos Sture & Helena

GSFs målsättning är att ha det som finns tillgängligt från landskapet.

Materialet kan beställas av **Sture Johansson, Koppartjärns v. 9, 81290 Storvik**

0290-31067, epost: sturehelena@hos.sandnet.se

Porto tillkommer

Ej annons. Fakta!